بررسى سامانه خدمات آموزشى وزارت علوم

اگه روزی به ترجمه مدارک تحصیلی خودتون (برای ادامه تحصیل در خارج از کشور)نیاز پیدا کردین، بعد از کمی پرس و جو برای یافتن روند تایید مدارک، شما رو به دست سامانه خدمات آموزشی میسپارند! سامانه که زیر نظر اداره کل امور دانشجویان داخل وزارت علوم فعالیت میکنه.

از اونجایی که سالانه صدها دانشجو در کشورمون قصد ترجمه مدارک خودشون رو دارند و احتمالا این روند رو از این به بعد هم باید طی کنن، شاید این بررسی تلنگری به مسئولین وزارت علوم باشه تا کمی جدی تر روی این گونه سرویسها کنترل داشته و کیفیت این چنین سرویسهایی رو مدنظر قرار دن.

قطعا هدف اصلی راهاندازی این چنین سرویسهایی سرعت بخشیدن به مراحل کار و جلوگیری از اتلاف وقت، هزینه و انرژی است. پس در بررسی این سامانه علاوه بر وب سایت، عوامل خارجی و کل سیستم را از جنبههای مختلف بررسی میکنیم.

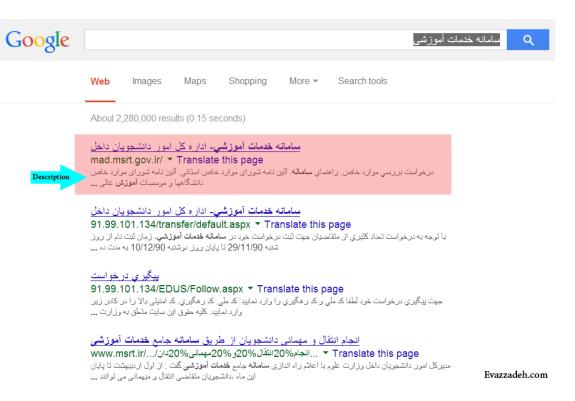
فهرست مطالب

١	عملکرد وب سایت در موتورهای جستجو
۲	ظاهر وبسایت از نگاه طراحی و زیبایی
j	بررسی محتوایی
ç	بررسي فني
۴	بررسی عملکردی و کاربردپذیری
	نتیجه گدی

عملکرد وب سایت در موتورهای جستجو

با جستجوی عبارت سامانه خدمات آموزشی در گوگل دو نتیجه اول با یک عنوان ولی با دو آدرس متفاوت نهایش داده می شوند! با بررسی این دو صفحه، به نظر تفاوت چندانی با هم ندارند، ولی با کمی دقت بیشتر، نتیجه اول را به نظر کاملتر یافتیم.

پیشنهاد می کنیم دسترسی موتورهای جستجو به نتیجه دوم که با آدرس آی پی است، منع شود تا بازدیدکننده راحتتر و بدون دغدغه انتخاب آدرس صحیح به راحتی به سامانه دسترسی داشته باشد.

متاسفانه یکی از نکاتی که وب سایتهای سازمانی به آن توجه نمیکنند، آدرس دهی با استفاده از آی استفاده از آی استفاده از دامنه برای آدرسدهی در دنیا استفاده می شود ولی هنوز هم شاهد آدرسدهی با استفاده از آی سیم هستیم. به خاطر سیردن یک عدد چهار بخشی مثل 91.99.101.134 است.

نکته بعدی استفاده از تگ توضیح برای نمایش متنی توضیحی در جستجوگرها میباشد. به دلیل اینکه در طراحی صفحات این سامانه از تگ Desc استفاده نشده، موتور جستجو به صورت خودکار بخشی از متن موجود در صفحه را به عنوان توضیح وب سایت معرفی میکند.

اگر جملهای در توصیف این سامانه به عنوان توضیح درج میشد، کاربر با اطمینان بیشتری بر روی لینک این سامانه کلیک میکرد.

ظاهر وبسایت از نگاه طراحی و زیبایی

بدیهی است که ظاهر کنونی وب سایت، از نظر زیبایی در شان وزارت علوم نمی باشد. رنگ بندی اشتباه، چینش غیر اصولی، تصاویر نازیبا و در کل طراحی غیر مرتبط و غیر اصولی، از دلایل بروز این مشکل هستند.

وبسایت، نخستین نمایی است که بازدیدکنندگان بالقوه از آن برداشت میکنند. واضح است که عدم توجه آن به توجه به کیفیت سرویس ارائه شده، از نظر بسیاری از متقاضایان بالقوه به معنی عدم توجه آن به کیفیت خدمات ارائه شده است.

با دیدن صفحه اول وب سایت سامانه خدمات آموزشی اولین چیزی که در ذهن تداعی می شود، چینش و ساختار گنگ این وبسایت است. بازدیدکننده در نگاه اول با چینش شلوغ این وبسایت مواجه شده و برای پیدا کردن گزینه موردنظر زمان زیادی را باید صرف کند.

یکی از دلایل عمده ضعف وب سایت استفاده از شیوهی کدنویسی به اصطلاح "Table Based" است. سالهاست که از تاریخ انقضای این شیوه کدنویسی می گذرد، ولی متاسفانه شرکتهای بزرگی در ایران هنوز هم از این مدل استفاده میکنند. مدل طراحی بر پایه جداول توسط موتورهای جستجو به درستی پشتیبانی نشده و به همین دلیل محتوای وب سایتها در نتایج جستجوهای مرتبط در موتورهایی مانند گوگل و بینگ قرار نمیگیرد.

متاسفانه تاثیر ظاهر وبسایت و تلاش برای لذتبخش کردن استفاده از وبسایتها هنوز اولویت و اهمیت خود را نزد طراحان ایرانی بدست نیاورده، چه برسد به سرویسهای تحت وب که به دلیل ذهنیت نادرست سازندگان آن مبنی بر نیاز انحصاری به سرویس دهی، از نعمت زیبایی و کاربردپذیری بیبهرهاند.

به نظر میرسد دلایل ذکر شده فوق برای نشاندادن عدم توجه سازندگان این سرویس به ظاهر سامانه کفایت نموده و به همین دلیل بررسی در این زمینه را به اتمام میرسانیم.

بررسي محتوايي

حجم مناسبی از محتوای متنی برای وب سایت تولید شده، اما متاسفانه این محتوا به شکل درستی در صفحات قرار داده نشدهاند.

حجم زیادی از محتواهای تولید شده مانند اطلاعیهها (که در فرمت عکس و با سایز بزرگ، بدون فشرده سازی!) یا راهنمای استفاده (که با نامهای نامناسب مانند دستورالعمل متقاضیان نامگذاری شده و در فرمت PDF قابل دریافت است) برای دانلود در سامانه قرار داده شدهاند؛ در حالی که بهتر بود

این راهنماییها در صفحاتی تعبیه شده در سامانه به کاربر نهایش داده شده و در کنار آن امکان دانود راهنمایی در فرمت PDF نیز قرار داده میشد.

بررسی فنی

با چک کردن سامانه از نظر رعایت استانداردهای اچتیامال توسط سازمان W3C به ۸۱ خطا برخوردیم و این نشان از عدم رعایت استانداردهای فنی صنعت وب دارد.

Errors found while checking this document as XHTML 1.0 Transitional!					
Result:	81 Errors, 20 warning(s)				
Address:	http://mad.msrt.gov.ir/EDUS/Default.Aspx				
Modified:	(undefined)				
Server:	Microsoft-IIS/7.0				
Size:	74856				
Content-Type:	text/html				
Encoding:	utf-8	(detect automatically)	~		
Doctype :	XHTML 1.0 Transitional	(detect automatically)	V		
Root Element:	html		Evazzadeh.com		

آدرس صفحات به زبان انگلیسی بوده و ساختار تو در تو دارند. به عنوان مثال، صفحه «درخواست تایید مدارک»، در آدرس زیر قرار دارد:

http://mad.msrt.gov.ir/EDUS/ConfirmDiploma/ConfirmDiploma1.aspx

این آدرس طولانی، انگلیسی و پیچیده است و بهتر است با چنین آدرسی جایگزین شود:

/تایید_مدارک/http://mad.msrt.gov.ir

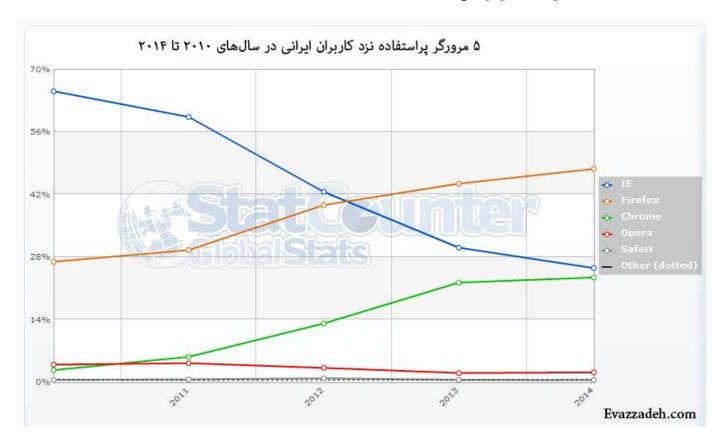
نکتهای که به لحاظ فنی برای ما قابل تامل بود استفاده از کد جاوا اسکریپت به عنوان مقصد به جای استفاده از آدرس مستقیم برای لینکها بود!

اگر بخواهیم بیش از این نکات فنی را بررسی کنیم، مشکلات بسیاری مطرح میشود که از حوصله شما خارج است!

بررسی عملکردی و کاربردپذیری

متاسفانه یکی از بارزترین نکاتی که در نه فقط در این سامانه بلکه در بسیاری از سامانههای وابسته به وزارت علوم مشاهده شده، ملزم کردن بازدیدکننده به استفاده از نسخههای قدیمی اینترنت اکسیلورر (IE) است!

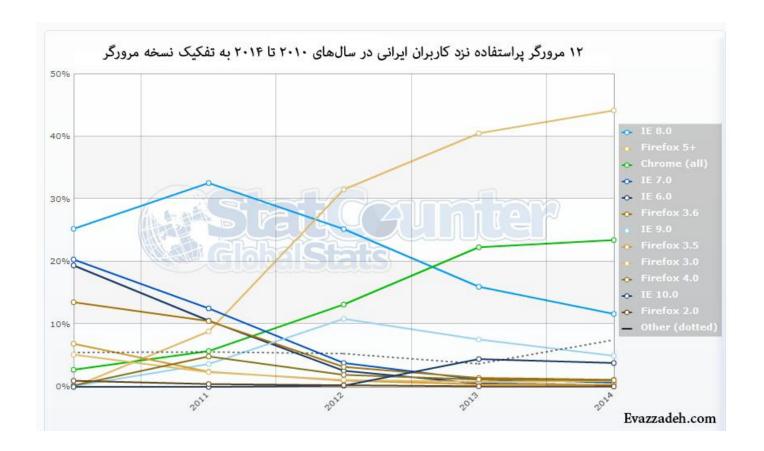
با توجه به اهمیت موضوع، روند تغییر سلیقه کاربران ایرانی در استفاده از مرورگرهای روز دنیا را در چند سال اخیر دنبال میکنیم. نمودار زیر میزان استفاده کاربران ایرانی از مروگرهای مختلف را طی سالهای ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴ میلادی نمایش میدهد.

حال نمودار بالا را از نظر نقطه شروع در سال ۲۰۱۰ تا نقطه پایان در سال ۲۰۱۴ به تفکیک نوع مرورگر با هم تحلیل میکنیم.

- مرورگر اینترنت اکسیلورر از ۶۵ به ۲۵ درصد
 - مرورگر فایرفاکس از ۲۶ به ۴۷ درصد
 - مرورگر کروم از ۲ به ۲۳ درصد
 - مرورگر ایرا از ۳ به ۲ درصد

برای روشنتر شدن قضیه اطلاعات تکمیلی مربوط به تفکیک بر اساس نسخه مرورگر را در نهودار زیر مشاهده کنید. همانطور که میبینید میزان استفاده از نسخههای پایینتر از ۸ مرورگر اینترنت اکسپلورر حدود ۳درصد است! بطور کلی میزان استفاده از مرورگرهای تاریخ مصرف گذشته در کاربران ایرانی آنها کمتر از ۱۰ درصد است.

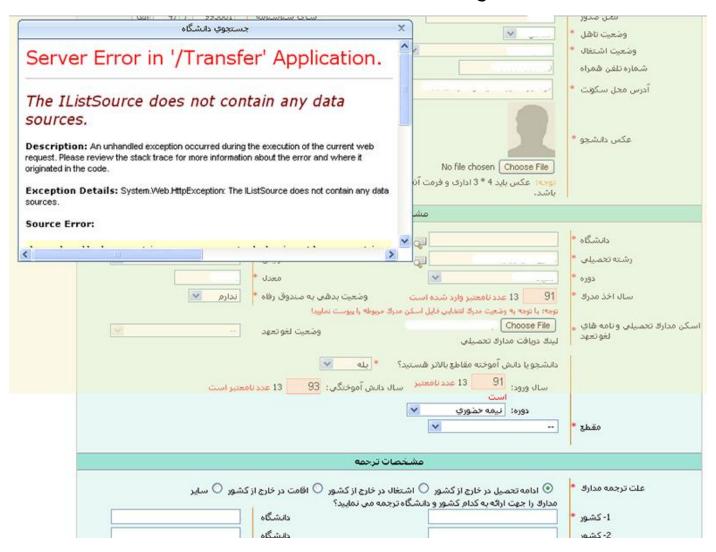
حال که با بروزترین آمار میزان استفاده کاربران از مرورگرها آشنا شدیم، با توجه به توضیح زیر که در سامانه آمده چند سوال به ذهن ما خطور میکند.

· جهت استفاده از این سامانه و اطمینان از پرداخت صحیح لطفا از Intenet Explorer استفاده نمایید .

- آیا اجبار ۹۷ درصد متقاضیان به استفاده از نسخههای تاریخ گذشته مرورگر اینترنت اکسپلورر درست است؟
- چرا به جای بروزرسانی دانستهها و استفاده از آخرین تکنولوژیها و فناوریهای صنعت وب بازدیدکنندگان را به عقبگرد محکوم میکنیم.
- آیا زمان آن فرا نرسیده که شرکتها و سازمانهای بزرگ کشورمان به فکر استانداردسازی و توسعه اصولی وبسایتها، سامانهها و پرتالهای خود بیافتاند؟

برای بررسی عملکرد و تست کاربردپذیری ما روند ثبت درخواست تایید مدارک را با هم پی گرفته و آن را بررسی میکنیم. در صفحه نخست با کمی زحمت لینک درخواست تایید مدارک را مییابیم. با کلیک بر روی آن به صفحهای با عنوان تعهدنامه میرویم که از ما درخواست تایید توافق نامه خواسته میشود. با توجه به مجهول بودن میزان هزینه موردنیاز برای عملیات موردنظر، بهتر بود که جدول هزینه ها در انتهای توافقنامه به متقاضی نمایش داده میشد.

لازم به ذکر است که ظاهراطی چند روز گذشته ظاهرا تغییراتی در بخش ثبت دادهها در سامانه ایجاد شده و برخی مشکلات بخش ثبت در آن برطرف گردیده است. عکس زیر مربوط به خطایی است که در هنگام انتخاب فیلد دانشگاه نمایش داده شده و اجازه ادامه ثبت را از متقاضی گرفته است. با توجه به فرم می توان خطای بوجود آمده در فیلد سال ورود و فیلد سال دانش آموختگی را نیز مشاهده کرد که خطای عدد نامعتبر نمایش داده می شود! در حالی که مقادیر سال وارد شده به ظاهر صحیح هستند.

نکتهای که در عکس بالا میتوان به آن اشاره کرد عدم توانایی کنترل خطا در سامانه است. کاربر عادی با دیدن چنین صحنهای احتمالا شوکه شده و نمیداند که باید به کجا مراجعه کند!

با توجه به بهبودهای انجام گرفته در بخش ثبت سامانه و رفع مشکلات اساسی آن، مثل خطاهای فنی و خطاهای تکنیکی و نهایش صحیح وضعیت درخواست، در ادامه تنها روند ثبت تقاضای ترجمه مدارک تحصیلی را بررسی کرده و نکات اصلی را گوشزد میکنیم.

پس از تایید تعهدنامه در فرمی مشابه عکس زیر، اطلاعات شخصی و اولیه از شما گرفته میشود. به تر بود چینش فرمها با دقت بیشتری انجام گرفته و با استفاده از تکنولوژیهایی همچون مهرها تعاملی تر ساخته میشدند. هم چنین کمبود راهنمایی در حین پر کردن فرمها همچون بخش سری شناسنامه، احساس میگردد.

ملائليدمارك داغلى بهت ترج	بر ارت طوم تحقیقات و فتوری سازمان امور دانشجویان معاونت امور دانشجویان داخل اداره کل امور دانشجویان داخل
مشخصات متناضيه	
ام حارف فرد نباز را ببوست نماید. ام حارف فرد نباز را ببوست نماید. ام حارف فرد نباز را ببوست نماید. ام حارف خرد باز را ببود باز را برد باز را ببود باز را	
No file chose Choose File الرحاة عكس بايد 4 " 3 ادارى و فرعت أن كور و حجم وابل أن كمتر از 500 كيلوبات باشد. الرحاة عكس بايد 4 " 3 ادارى و فرعت أن كور و حجم وابل أن كمتر از 500 كيلوبات باشد.	
مشخص کننده احباري بودن ارائه اطلاعات مين باشت. الصراف	ملامت (*)

پس از ورود صحیح اطلاعات و ثبت اولیه درخواست یک کد رهگیری به شما تعلق گرفته و در ادامه را با استفاده از آن میتوانید وضعیت خود را پیگیری کنید.

با ادامه تکمیل درخواست به فرمی مشابه عکس زیر میرسیم که مشخصات تحصیلی مورد نیاز باید در آن تکمیل گردند. در چند فیلد(مثل دوره، مقطع و...) با وارد کردن داده در فیلد، صفحه رفرش شده و دادههای وابسته بروز میشوند. کاربر به هنگام رفرش شدن صفحه احساس عدم کنترل داشته که منجر به عدم رضایت او از فرمها میگردد؛ استفاده از تکنولوژی Ajax میتوانست این مشکل را برطرف نهوده و بدون نیاز به رفرش شدن صفحه، دادهها را تغییر دهد.

در فیلیدهایی همچون انتخاب دانشگاه روشهای به تری برای نهایش لیست وجود دارد که پیشنهاد می گردد بر روی این نوع فیلیدها بررسی بیشتری انجام شده و از تجربه ی سازمانهایی مثل سنجش استفاده گردد.

پس از تکمیل اطلاعات تحصیلی، سیستم بدون هیچگونه مقدمهای مبلغ مورد نظر برای تایید مدارک را مشخص کرده و شما را به پرداخت هدایت میکند. جالب اینجاست که مبلغ دریافتی برای هر مدرک ظاهرا چیزی حدود ۲۵ هزار تومان است که با توجه به تعداد احتمالی درخواستها در سال، سود مناسبی را برای وزارت علوم دربردارد!

جالب اینجاست که طبق توضیح، ممکن است به هر دلیلی سامانه درست کار نکرده و پول از حساب شما کم شده ولی وضعیت شما تغییر نکند؛ در این حالت راهکاری بجز تعجب به بازدیدکننده داده نشده است!!

برای پرداخت مبلغ مشخص شده شما به درگاه پرداخت بانک ملی وصل شده و مبلغ موردنظر به حساب سازمان امور دانشجویان واریز خواهد شد.

پس از پرداخت مبلغ شما باید منتظر بشینید تا شخص تعیین شده در دانشگاه محل تحصیلتان سری به این سامانه زده و وضعیت شما را تکمیل کند! به نظر میرسد تا زمانی که مبلغ مشخص شده را پرداخت نکرده باشید، به درخواست شما ترتیب اثر داده نخواهد شد.

البته توصیه شخصی من قاس با آموزش دانشگاه و تقاضا از کارمند دانشگاه برای مراجعه به سیستم و تایید درخواست است.

پس از تایید دانشگاه و وزارت علوم، طبق توضیح سامانه، شما باید مدارکی رو که در سامانه آپلود کردید، با مراجعه به پست به آدرس تعیین شده ارسال کنید تا بعد از بررسی نهایی و تایید دوباره به آدرس شما ارسال شود!

بازهم یک توصیه شخصی دارم و اون هم مراجعه حضوری از ساعت ۸ تا ۱۲ به سازمان امور دانشجویی وزارت علوم به آدرس تهران، ضلع شرقی میدان فردوسی، خیابان انقلاب اسلامی، خیابان شهید موسوی (فرصت جنوبی)، پلاک ۲۷ هست.

در نهایت اگر درخواست شما مورد تایید قرار گرفت، وضعیت شما به شکل زیر تغییر پیدا میکند.

جالب اینجاست که پس از تایید هم قابلیت اصلاح و تغییر دادهها وجود دارد!

نتیجه گیری

این بررسی کوتاه نشان داد که سامانه کنونی که حدود چهار ماه از عمر آن میگذرد، بسیار ضعیفتر از پتانسیل مورد نیاز برای چنین سامانهای - که مورد استفاده قشر فرهیخته کشور است -، تهیه شده و بر روی دیدگاه استفاده کنندگان از آن نسبت به وزارت علوم، تاثیر منفی میگذارد.

شاید بهتر باشد که تصمیمگیران وزرات علوم و صدالبته سایر وزارتخانهها و سازمانهای کشور با توجه به برخی توضیحات عمومی داده شده در این بررسی، از این بعد دقت بیشتری را در راهاندازی سرویسهای آنلاین خود لحاظ نموده و با توجه به اهمیت موضوع از تیمهای حرفهای تر و بروزتری برای طراحی و ساخت این چنین سرویسهایی کمک بگیرند.

با توجه به سطح این سامانه، با عرض پوزش به مجالی برای بررسی برخی نکات حرفهای تر مانند کاربردپذیری، رابط کاربری و واکنشگرا بودن دست نیافتیم که شاید در بررسیهای بعدی بیشتر به آن پرداخته شود.

برای دسترسی آنلاین به این بررسی به آدرس http://evazzadeh.com/review/msrt-educational-services مراجعه کنید.

این بررسی توسط جواد عوض زاده تهیه و به آدرسهای زیر ارسال شده است.

- معاون مديركل امور دانشجويان داخل وزرات علوم، تحقيقات و فناورى
- مدیریت وب سایت سامانه خدمات دانشجویی وزرات علوم، تحقیقات و فناوری
 - بخش فناوری اطلاعات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
 - مدیریت وبسایت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

به امید پیشرفت...